1938 ий 24 ноябрь № 103 (487) Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Комсомолец-шамычым ВКП(б) Обком Пленумын решенийжым шуктымашке мобилизоватлаш

ВКП(б) Маробкомын шукерте огыл эртыше кокымшо Пленумжо 1938 ийыште ял озанлык пашан предварительный итогшо да 1939 ийыште ял озанлык пашан задачыже - шамыч нерген вопросым лончылен. 1938 ийын 10 тылзе жапыштыже ял озанлык технический вооруженность шотышто ятыр ончыко каен; ял озанлыкым коллективлымаш, агротехникым пуртымаш кушкын; технический культурын, утларакшым йытынын урожайностьшым нӧлталшаш верч кучедалмаш кумдан шарлен; обобществленный секторышто вольык ятыр ешаралтын; ял озанлыкыште стахановский движений кумдан шарлен.

Чыла нине сеҥымаш-шамычым марийский парторганизаций ВКП(б) Центральный Комитетын непосредственно вуйлатымыж дене да калык тушман ваштареш беспощадно кучедалмыже дене ыштен шуктен.

Но сеҥымаш-шамыч ден пырляк ял озанлыкым вияҥдымаште кугу да серьезный ситыдымаш-шамыч улыт. Эн первояк зерновой ден технический культур-шамычын урожайностьыштым вӧлтымӧ задача шукталтын огыл. Тидын причинже тыште: ятыр район-шамыч, утларакше Оршанке, Йошкар-Ола, У-Тор'ял, Морко, Юрин да Параньга район-шамыч агрономический мероприятийым илышыш пуртышаш верч настойчиво кучедалын огытыл; ял озанлык техника начар кучылталтеш; ял озанлык артель уставым илышыш пуртышаш верч ситышын кучедалмаш уке, колхозник ден МТС пашазе-шамыч коклаште массово-политический паша да тидын негызеш массовой стахановский движенийым шарымаш начар шывдалтын.

Озанлык пашам вияҥдымаште комсомолын ситыдымын участвоватлымыжым ВКП(б) Обкомын Пленумжо поснак палемден. Ятыр комсомольский организаций-шамыч тыге шонат: мемнан главный задачына — коммунистический воспитаний, а ял озанлык паша мланна ок касатле маныт. Тыгай шонымашым озанлык пашашке антипартийный отношений деч моло семын нигузеат аклаш ок лий. Раш: политический учебо але моло воспитательный паша практический задача-шамыч дене ок кылдалт гын, тудо нимогай пайдамат ок кондо. Вет коммунистический воспитаний политический грамотный да практический подкованный кадр-шамычым ямдылыме задачым шында. Но ятыр комсомольский пашаеҥ-шамыч тидым огыт умло. Санденак нуно колхозлаште, МТС-лаште, моло вереат ситыдымаш-шамычым ужыт гын шып велэ лийыт. Теве „У илыш" колхоз (Кужеҥер район) пелевсе первичный комсомольский организаций политучебым, тыгак моло воспитательный пашамат ышта, а озанлык пашаш ок пиж. Тиде колхоз районышто эн почеш шӱдырна, кылмаш ик гамат куралын огыл, ял озанлык инвентарь, кичкыме ӱзгар шала кият. Комсомолец-шамыч тидым ужыт гынат тӧрлатышаш нерген огытат шоналте.

ВКП(б) Маробкомын Пленумжо комсомольский организаций ончылан пеш кугу задачым шынден.

Ял озанлык пашаште подлинный социалистический соревнованийым да массовый стахановский движенийым организоватлымаште комсомолец колхозник, животновод, тракторист, комбайнер, машиновод-шамыч застрельщик лияшышт кӱлеш.

Кызыт мемнан ончылно 1938 ийсе ял озанлык пашам шуктымаш, 1939 ийыште кӱкшӱ урожайым налашлан сайын ямдылалтмаш задача шога. Комсомольский организаций-шамыч тиде пашашке чыла комсомолец - шамычым да несоюзный молодежым мобилизоватлышаш улыт. Комсомольский руководитель-шамыч умлашышт кӱлеш: комсомольский организаций колхозын, предприятийын политико - моральный, тыгак озанлык состояниййжелан ат тӱрыс отвечатла. Тиде ответственность мемнам производственный вопрос - шамыч дене сайынрак заниматлаш обязатла.

ВКП(б) ЦК-ыште

ВКП(б) ЦК-ын пунчалже почеш ВКП(б) ЦК-ын пропаганда ден агитаций отдел да ВКП(б) ЦК-ын печать отделым пропаганда ден агитаций (устный да печатный) единый отделыш об'единитлыме.

ВКП(б) ЦК-ын пропаганда ден агитаций отделым вуйлаташ А. А Жданов йолташым назначитлыме.

ВЛКСМ ЦК-ын Пленумжо нерген
ИНФОРМАЦИОННЫЙ УВЕРТАРЫМАШ

19—22 ноябрьыште верысе комсомольский организаций секретарь-шамычын участвоватлыме дене ВЛКСМ Центральный Комитетын Пленумжо лийын.

ВЛКСМ ЦК Пленум ВЛКСМ ЦК пашаеҥ О. П. Мишакова йолташын заявленийжым разбиратлымын результатше нерген да ВЛКСМ ЦК-ште пашан положенийже нерген М. Ф. Шкирятов йолташын докладшым колыштын да каҥашен. Тиде вопрос дене Пленум ӱлнӧ публиковатлыме соответствующий решенийым приниматлен.

Комсомолым вуйлатыме шотышто йоҥылыш - шамычым ыштыме верч А. В. Косарев, С. Я. Богачев ден В. Ф. Пикина йолташ-шамычым Пленум ВЛКСМ ЦК секретарь пост гыч сниматлен да нуным ВЛКСМ ЦК состав гыч луктын, П. А. Вершков йолташым ВЛКСМ ЦК состав гыч луктын да И. Н. Белослудцев йолташым ВЛКСМ ЦК ОРКО вуйлатыше пост гыч сниматлен.

Пленум ВЛКСМ ЦК-ын первой секретарьжылан Н. А. Михайлов йолташым да ВЛКСМ ЦК-ын секретарьже-шамычлан С. Е. Захаров, О. П. Мишакова ден Г. П. Громов йолташ-шамычым сайлен.

Пленум ВЛКСМ ЦК бюром Н. А Михайлов, С. Е. Захаров, О. П. Мишакова, Г. П. Громов, Н. Н. Романов, Е. П. Волкова ден В. А. Александров йолташ-шамыч составаным сайлен.

ВЛКСМ ЦК VII ПЛЕНУМЫН ПУНЧАЛЖЕ

ВЛКСМ ЦК Пленум пунчалеш:

а) внутрикомсомольский демократийым грубо пудыртымо верч, тидыже тыште лийын: комсомол ЦК секретарь-шамыч ВЛКСМ ЦК-ын пашаштыже благополучно огыл улмо нерген рядовой пашаеҥ-шамычын чыла сигналышт дек соҥгыра да йылмыдыме лийын кодыныт;

б) ВЛКСМ ЦК-ын пашаштыже ситыдымашым тӱжвак лукташ тӧчышӧ, комсомолын честный пашаеҥже-шамыч дек бездушно - бюрократически да тушманлын относитлыме да ик эн сай комсомольский пашаеҥ дене расправа верч (Мишакова йолташын пашаже);

в) морально разложитлалтше, чарныде йӱшӧ, партий ден комсомоллан чуждый элемент-шамычым покровительство да двурушнический элемент-шамычым укрыватлыме верч:

1) А. В. Косарев, С. Я. Богачев ден В. Ф. Пикина йолташ-шамычым ВЛКСМ ЦК секретарь пост гыч сниматлаш да нуным ВЛКСМ ЦК состав гыч лукташ.

2) П. А. Вершков йолташым ВЛКСМ ЦК состав гыч лукташ.

3) И. Н. Белослудцев йолташым ВЛКСМ ЦК ОРКО вуйлатыше пост гыч сниматлаш.

4) ВЛКСМ ЦК-ын первой секретарьжылан Н. А. Михайлов йолташым да ВЛКСМ ЦК секретарь-шамычлан С. Е. Захаров, О. П. Мишакова ден Г. П. Громов йолташ-шамычым сайлаш.

5) ВЛКСМ ЦК бюром Н. А. Михайлов, С. Е. Захаров, О. П. Мишакова, Г. П. Громов, Н. Н. Романов, Е. П. Волкова да В. А. Александров йолташ - шамыч составаным сайлаш.

Ик трудодниялан кум пуд кинде

Казахский республикысе колхозник-шамыч тений пытырак чапле шурным куштеныт.

Теве Лозовский район XVII партс'езд лӱмеш колхозын членышт тений киндым нигунамсе деч шуко налыт. Колхозник Мельник Илья шке ешыж дене 890 трудоднялан 2.715 пуд киндым налеш. Павел Тесленко ешыже дене 2.680 пудым, Цимблат 2.500 пудым налыт. Ик колхозный трудоденьлан кок теҥге окса логалеш.

Колхоз, тугак колхозник-шамычат чыла государственный обязательствым тӱрыс теменыт.

(„Правда" гыч).

У текстильный фабрик

Ленинаканский текстильный комбинат ятырланак кумдаҥдалтеш. 1 582 станоклан ткацкий ко ымышо фабрик строитлымашым пытарыме. 76.104 шӱдыран прядильный у фабрик оборудований монтироватлалтеш. Тудым пашаш шогалтымек комбинат кажне ийын 30 миллион метр наре вязым пуаш тӱҥалеш.

АЭРОКЛУБЛАШКЕ 15 ТӰЖЕМ ЙОДМАШ ПУРЕН

Мемнан элысе аэроклублаште 1939 ийлан у группо-шамычым комплектоватлымаш кая. 1917—1921 ийлаште шочшо самырык патриот ден патриотка-шамыч производство деч кӱрылтде пилот, авиатехник, парашютист лияшлан 15 тӱжем утла йодмашым пуэныт. 25 процент наре йодмашыже ӱдыр - шамыч деч пурен.

Аэроклублашке тунемаш пурашлан йодмаш - шамыч Украина ден Белоруссийыште утларакшым пурат. Авиашколлашке грамотный да физический пеҥгыде молодежь толеш.

Осоавиахимын аэроклуб-шамычше шушаш тунемме ийыште материальный частьым уэмдат да оборудований ден учебный пособийым ешарат.

(„Комсомольская правда" гыч).

Йошкар-Оласе профтехшколын у комсомольский комитетше. **Снимкыште (шола гыч пурлашке):** Шулепова В. П., Ожиганов А. П. (секретарь) да Охотникова А. И. **Фото М. Чуршуковын.**

ЎДРАМАШ-МОЛОДЕЖЬ ДЕНЕ ПАША ЫШТЫМАШ САЕМЫН

ВЛКСМ ЦК-н V пленумжо комсомольский организаций-шамычым ўдрамаш-шамыч коклаште пашам решительно саемдаш обязатлен. Ўдрамаш-шамычым руководящий пашаш лўдде выдвигатлаш, ўрамаш молодежь коклаште массово-воспитательный да культурный паша ыштымашым тўнгычак саемдаш требоватлен.

ВЛКСМ ЦК-н V пленумын решенийжым илышыш пуртымаште Косолоп районысо комсомольский организаций пашам шагал огыл ыштен. ВЛКСМ ЦК V пленумын ўдрамаш-шамыч коклаште пашам ыштыме нерген решенийжым куклаште эртарыме ўдрамаш-шамыч погынымашлаште лончылымо. Тиде погынымаш-шамычлаште ўдрамаш-шамыч комсомол ончылан пеш кугу йодмашым шынденыт.

Ме тиде решенийым шукташлан эн ончычак культурно-массовый пашам саемдымаш гыч тўналын улына. Кустлаште да посна колхозлаште ўдрамаш молодежым интересоватлыше вопрос-шамыч дене лекцийым, докладым, беседым эртарылын улына.

Пытартыш жапыште Хасан ер дене лийше событий нерген, комсомол культурный фронтышто, комсомол гражданский сар жапыште, ВЛКСМ-лан XX ий да моло теме-шамыч денат ўдрамаш-шамыч коклаште лекцийым да докладым эртарыме. Адак „советский ўдыр“ теме дене кустлаште лекцийым эртарыме.

Ўдрамаш молодежь коклаште воспитательный паша саемдымаш ўдрамаш молодежын активностьшым да комсомолыш пураш желанийыштым ятыр куштен. II кварталыште гына комсомол радамыш 100 утла ончыл ўдыр-шамычым пуртымо. Кызыт IV кварталыштат комсомолыш пуртымо 177 енг гыч 74 енгже ўдрамаш. Чылаже район кӧргыштӧ комсомол радамыште 497 ўдрамаш шотлалтеш.

Ўдрамаш-шамычым комсомолын руководящий пашашкыже лўдде выдвигатлена. Район кӧргыштӧ пропагандистлан 30 ўдрамаш пашам ышта. Кызыт эртарыме отчетно-выборный погынымашеш первичный организаций секретарьлан 25 ўдрамашым сайленыт.

Партийный, советский да озанлык пашан руководительыштланат пытартыш жапыште ятыр выдвигатлыме. Теве комсомолын воспитанницаже учительница Мосолова йолташым МАССР Верховный Совет Президиум председательын заместительжылан сайлыме. Голышева йолташым комсомольский паша гыч партийный пашашке налыныт. МАССР-ын знатный трактористкажым РСФСР Верховный Совет депутат Попова йолташ тракторный бригадын бригадиржылан выдвигатлыме.

Умбакыже ўдрамаш молодежь коклаште массово-воспитательный пашам эше саемдышаш, нунын куштшо активностьыштым пенгыдемдышаш улына.

М. Антонова,

ВЛКСМ Косолоп райком секретарь.

ПАШАНА САЕМЕШ

„У Ляждўр“ колхоз пеленсе первичный комсомольский организаций (Кужэнгер район) отчет ден выборный погынымаш марте пашам начар ыштен. Комсомольский организацийыште критик ден самокритик йӧршын л и й ы н огыл. Комсомольский озанлыкыште нимогай шот уке ы л е. Протокол-шамыч оформитлыде киеныт. Комсомольский погынымаш ик ий жапыште 7 гана велэ лийын. Комсомольский организаций пашам план деч посна ыштен. Молодежь коклаште воспитательный паша ышталтын огыл. Политучебо, лекций ик ганат эртаралтын о г ы л. ВЛКСМ организацийын ожнысо секретарьже Горинов молодежым комсомолыш пуртымашым умышленно шуен. Комсомолыш пураш пумо йодмаш-шамычым талук дене ончыде киктен. Адак 40 тенге членский взносым шкаланже кучылтын. Гориновын пашажым отчетно выборный погынымаште пеш чот критиковатлыт.

Кызыт у составан комитет пашам йӧршын вес семын ышта. Комсомольский озанлыкыште порядкым ыштыме. Чыла протокол-шамым оформитлыме. Кажне комсомолецлан посна поручений-шамычым пумо. Нуно посна колхозлашке пенгыдемдыме улыт. Нунын полшышт дене массово-воспитательный пашат саемдаш тўналме. Кызыт 5 самырык енгым комсомолыш пуртымо.

Еремеев К. К.

ВЛКСМ комитет секретарь.

РЕШЕНИЙЫМ ИЛЫШЫШ ПУРТЫМАН

У-Тор‘ял педучилище пеленсе комсомольский организацийын (Тор‘ял район) отчетно-выборный погынымаш эртымылан тылзат шуэш. У комитетлан отчетно-выборный погынымашеш комсомолец-шамычын пумо наказыштым шукташ пижман ыле. Но комсомольский комитет отчетно-выборный погынымашын решенийжым шукташ але мартенат тўналын огыл.

Молодежь коклаште политико-воспитательный паша тошто семынак пеш начар шындыме. Политучебыш чыла комсомолец-шамычак огыт кошт. Лекций, доклад, беседе огыт эртаралт.

Комсомольский комитет педучилищыште тунемме качествым нӧлталмаш верч ок кучедал. Ятыр комсомолец-шамыч шуко предмет дене начарын тунемыт.

Теве 1-ше „А“ классыште тунемше Якимовын 5 дисциплин дене Анисимовын 3 дисциплин дене начар отметкышт уло. Соколов да Камаевынат 1 дисциплине гыч начар отметкышт уло.

Комсомолец-шамыч коклаште дисциплине лушкыдо. Южо комсомолец-шамыч комсомольский погынымашыш огыт кошт. А комсомольский комитет нунылан мерым огеш ыште.

Комсомольский комитет тунемше-шамычын материальный условийыштым саемдышаш верч ок тырше. Общежитий ок сите, садлан шуко тунемше-шамычлан мӧнгышкышт 7-8 километр коклаш кошташышт верештеш. Тиде тунемме качествым нӧлталмаште пеш кугун чаркала.

Комсомольский комитетлан нине ситыдымаш-шамычым тӧрлаташ да отчетно-выборный погынымашын решенийжым шукташ кызытак пижман.

Май Веню.

МЫЙЫМ МОНДЕНЫТ

Мый комсомолышто 1936 ий гыч шогем. Тиде жапыште ятыр общественный пашам ыштенам.

Ронгышто илымем годым РСФСР ден МАССР Верховный Совет-шамычыш сайлыме жапыште агитаторлан пашам ыштенам. Тиддеч посна райкомолын моло поручений-же-шамычымат эреак жапыште да сайын шуктен шогенам.

Август тылзыште Йошкар-Оласе республиканский радиокомитетыш паша ышташ тольым. Мылам инструктор пашам пуышт.

Паша ышташ толмемлан 4 тылзат шуэш. Но мый дене нигеат огеш интересоватле. Нимогай общественный пашам, комсомольский поручениймым пу. Мый агитаторлан ыштыме паша опытемым пенгыдемдынем. Но агитаторланат огыт шогалте. Комсомольский организаций деч кўрылтынам.

Тыште эн первояк горкомол да мемнан шкенан первичный комсомольский организаций титакан улыт.

Рыбаков.

ЛЕНИНСКИЙ КОМСОМОЛЛАН—РУКОВОДСТВЫН БОЛЬШЕВИСТСКИЙ СТИЛЬЖЫМ

Пытартыш жапыште Ленинско-Сталинский комсомол, советский молодежь кугу политический школым эртеныт, идейно калитлалтыныт да пенгыдемыныт. СССР Верховный Советыш, союзный да автономный республик-шамычын Верховный Советышкышт сайлымаште участвоватлымаш, ВКП(б) Историйым тунеммаш дек интерес советский молодежын активностьшо кушмым пеш раш ончыктеныт. Кугу очистительный паша фашистский разведке-шамычын троцкистско-бухаринский да буржуазно-националистический агентурыштым разгромитлымаш мемнан молодежым Ленин—Сталин партий йыр эше чотырак сплочитленыт, комсомолын радамжым пенгыдемденыт.

Молодежын политический ден культурный кушмашыже ВЛКСМ ЦК-н руководительышт деч, эн первояк тудын секретарьышт деч руководствым решительно саемдымашым, массе дене кылым пенгыдемдымашым, нунын йўкыштым колыштын моштымашым, енгын кӧ улмыжым ончыде смелый большевистский самокритикым шарымашым, вражеский охвостье ваштареш беспощадно кучедалмашым т р е б о в а т л е н. ВЛКСМ ЦК-н руководительже-шамыч тидым ыштен огытыл, а мӧнгешла, пытартыш жапыште, молодежым идейно воспитатлыме пашаште, комсомолым враждебный элемент-шамыч деч эрыктымаште да комсомольский пашаенг-шамычын у кадрыштым руководящий пашаш выдвигатлымаште ятыр у серьезный йонглыш-шамычым ыштеныт.

Чыла комсомол, советский молодежь ВЛКСМ ЦК-н 1937 ий августышто лийше IV пленумжын решенийжым шинчат. Тиде пленумышто да тудын решенийлаштыже комсомол Центральный Комитетын руководитель-шамычлан да эн первояк Косарев йолташ, ятыр серьезный политический йонглышым ыштымылан резкий критикыш справетливо подвергатлалтыныт.

„ВЛКСМ Центральный Комитетын, ЦК бюрон, ЦК секретарь-шамычын да эн первояк Косарев йолташын,—вине решенийлаште ойлалтеш,—титакышт тушто: нуно большевистский бдительностьын нӧлтымӧ нерген партийын указанийжым эртен каеныт; чыташ лийдыме политический беспечностьым проявитленыт да комсомолышто калык тушман-шамычын бытовой разложений гоч ыштыме подрывной пашан особый методыштым ужын огытыл; нунын ваштареш решительный кучедалмашым эртарыме велэ огыл, но нунылан полшеныт...

...Комсомол кӧргыштӧ калык тушман-шамычын враждебный пашаштлан комсомолышто ўлычын тўналын кўшкӧ шумеш критик ден самокритик ситыдымаш способствоватлен. ВЛКСМ Центральный Комитетын, тыгак комсомолын областной, краевой да республиканский комитет-шамычын пашаштышт настоящий большевистский самокритик лийын огыл“.

ВЛКСМ ЦК-н руководительышт-шамыч, тудын секретарьышт—Косарев, Вершков, Пикина, Богачев йолташ-шамыч—ВЛКСМ ЦК IV пленумын решенийжым шуктымашым кўчык жапан кампанийыш савыреныт, вунын нерген пеш вашке мондeныт. Комсомол ЦК-н руководительышт, эн первояк Косарев йолташ пленумын решенийже-шамыч гыч чыла кўлеш урокым ыштен огыл, нине решений-шамычын пўсылыкыштым притупитленыт, ВЛКСМ ЦК-н секретарьже-шамыч—Косарев, Вершков—IV пленумын решенийже-шамычым—комсомолын пашаштыже боевой программым—йӧршын укешке кондышаш верч ятыр ыштеныт. Комсомолын Центральный Комитетыштыже молодежым коммунистический воспитатлыме пашалан вредный, большевизмылан йӧршын чуждый нраве-шамыч угыч шочыныт. ВЛКСМ ЦК-ште, тудын секретарьже-шамыч коклаште зазнайство, шкемым моктымаш, самокритик дек чытыдыме отношений, политический беспечность да ротозейство ожнысо семынак пеледалташ тўналыныт.

Руководствын нимолан йӧрдымӧ методшо ВЛКСМ ЦК-н пашаенже Мишакова йолташ дек отношенийыштат пеш раш койын. Партийын верный да пенгыде ўдыржӧ Мишакова йолташ ятыр жап Чувашский АССР-ыште партийный ден комсомольский организацийым вуйлатымаште шўшкылтшӧ тушман ваштареш кучедалын. Мишакова йолташ большевистский чын верч, партийын линийже верч кучедалын. Туге гынат, тудо ВЛКСМ ЦК-н секретарьже-шамычын поддержкым вашлийме велэ огыл, а мӧнгешла, тудын разоблачитлыме тушман-шамычын клеветнический заявленийыштлан почеш ВЛКСМ ЦК-н аппаратше гычат кожен лукталтын. Тудын Косарев, Пикина, Богачев, Белослудцев йолташ-шамыч да ВЛКСМ ЦК-н моло ответственный пашаенг-шамыч дек шуко гана обращатлымыже пустыныште кычкымыже семынак нимогай результат деч посна кодын. ВКП(б) ЦК-н вмешательствыже гына Мишакова

Союзный консультаций

Комсомольский погынымашлан кузе ямдылалтман

Марийский АССР Верховный судышто. Чыланат пашам ыштат. Паша пытымашеш кенета телефоныш ВЛКСМ комитет секретарьын заместительжым Шурева йолташым ӱжыт. МАССР прокурор гыч комитет секретарь Николаев йолташ занятий пытымеке комсомольский погынымаш лиеш манын увертара.

Вес случай Наркомземыште. Корридор дене кайыше комсомолецлан комитеть секретарь Жданов кычкыра:

— Эй, йолташ, таче комсомольский погынымаш!

— Могай вопрос-шамыч дене?

— Погынымашште палет.

Комсомольский погынымашлан тыге „ямдылалтмаш“ але ятыр ВЛКСМ первичный организацийыште лиеда. Ятыр организацийыште ончычшаш паша радамым погынымашыште, але погынымаш деч икмыняр минут ончыч гына увертарат. Шукыж годым нуным комитетешат огыт ончо.

Тыге вашкыме дене погынымаш активным, кукшу политический уровенеш ок эртаралт, критик ден самокритик ситышын ок лий, вопрос келгын лончылалтын ок керт. Рядовой комсомолец - шамычын активностьышт ок нӧлталалт. „Штатный оратор-шамыч“ гына лектыт.

Теве наркомзем пеленсе первичный комсомольский организацийын секретарьже Жданов йолташ комитетеш лончылен налдеак Меркурьевын комсомолыш пурташ пумо йодмашыжым вигак погынымашыш луктын. Меркурьевын кӧ улмыжым палыде, рекомендаций-шамыч деч поснак тудым комсомолыш пурташак тӧченыт. А 25 октябрьыште погынымашеш пунчалым возаш комиссийым сайленыт. Кызыт гын комисийжат уке, пунчалжат возалтын огыл.

Комсомольский погынымашлан ончыл гочак сайн ямдылалтман. Комсомольский погынымашым назначитлыме деч ончыч погынымашеш шындалтшаш ончычшаш паша радамым комитетеш лончылен налман. А комитетдыме ВЛКСМ первичный организацийлаште комсомольский актив дене кутырен налман. Комсомолыш пуртымо годым йодмашым пушо еҥым эн ончыч комитетеш чыла могырымат пеш сайын пален налмеке веле погынымашыш лукман. Тиддеч вара погынымаш деч кум-вич кече ончыч кажне комсомолецлан ончычшаш паша радамым, погынымаш лийшаш вер да жап нерген увертарыман. Тыге гына погынымаш активнан, кукшу политический уровенеш эртаралтеш да кажне комсомолец погынымашыш толын шке шонымашыжым каласен кертеш.

ПАШАМ ЙӦРАТЕН ЫШТЕМ

1937 ийыште Йошкар-Ола Марийский профтехшколын тӱрлымӧ отделенийжым тунем пытарымекем, мыйым „Труженица“ артельын тӱрлымӧ цехышкыже паша ыштыш колтышт. Тыште теоретический шинчымашем практический пашаш эше чот пентгыдемдышым, паша техникым сайын пален налмым. Шке пашам мый пеш йӧратем. Пашашке серьезно, чесне относитлем. Мый тӱрлымӧ цехыште паша нормым 200 процентлан темен шогем. Паша деч вара вес кечылан планым ыштем, тиде планым мый тӱрыс шуктышаш верч пашам тыршен ыштем.

Мемнан артельыште технический учебо пеш начар шындалтын. Занятий кок гана веле лийын. Сандене мый самостоятельно заниматлем.

Фазлеева Аля.

Комсомолыш пурат

Кой-Сола пелэ кыдалаш школышто (Шернур район) отлично тунемше - шамыч комсомолыш пураш ямдылалтыт. Нуно ВЛКСМ устав ден программым тунемыт. Кызыт 10 отличник тунемшым комсомолыш пуртымо.

Иванов И. П.

* * *

Кузнеч пелэ кыдалаш школ пеленсе первичный комсомольский организаций (Тор'ял район) эреак кушкын шога. Школышто тунемаш тӱҥалме годым комсомолышто 5 еҥ гына ыле. Кызыт комсомольский организаций 15 еҥыш шуын.

Веденькин П. Н.

Советский Союзышто

Ленинградыште кировский кече-шамыч

Ленинградысе шемер-шамыч троцкистско-зиновьевский банда гыч ушло фашистский выродко-шамычын шакше кидышт дене колышо коммунизм верч пламенный борец С. М. Кировым нерген шарнымашым свято аралат. С. М. Кировым подло пуштмо кече гыч 4-ше идалык лиеш. Заводлаште, фабриклаште, клублаште да культур пӧртлаште лекций, беседа, шарнымаш вечер да мондаш лийдыме Сергей Мироновичын чапле илышыже ден большевистский пашажым раш ончыктышо выставка-шамыч дене палемдат.

Салтыков - Щедрин лӱмеш государственный публичный библиотекыште граждански сар ийлаште Северный Кавказыште, Астраханьыште Сергей Мироновичын революционный деятельностьшым, Ленин олаште тудын пашажым ончыктышо кугу выставка почылтеш. Государственный „русский музейын пашаеҥже-шамыч предприятийлаште тыгай теме дене лекцийым лудыт: „Киров изобразительный искусстыште“.

Ленинградын Кировский район центрыштыже тиде кечылаште С. М. Кировлан памятник почылтеш.

Калык судья-шамычым сайлашлан ямдылалтмаш

Калык судья ден калык заседатель-шамычым сайлышаш вашеш Союзын чыла областьлаштыже да республиклаштыже кызыт калык суд-шамычым разместитлымаш уэш ончен лекталтеш. Уэш ончен лекмашын цельже—калык судшамычым калык деке лишемдаш.

Кызыт марте самостоятельный участке лийдыме, трудно доступно верлаште судебный у участке-шамыч шуктылтыт. Союз мучко чылаже икмыняр калык судья ден миллион утла калык заседатель-шамычым сайлаш кӱлеш.

Калык судья-шамычым сайлашлан ямдылалтмаш калык ончылан отчет ыштымашым саемдаш полша. Союзын тӱрлӧ верлаже гыч увертарат: отчетный погынымашлашке судьи пашажым каҥашымаште активно участвоватлыше тӱжем дене еҥ-шамыч толыт. Калык судья-шамыч калык ончылан чӱчкыдырак отчетым ыштaш тӱҥалыныт. Мут гыч Украинский ССР-ыште тений первой 5 тылзыште 1300 отчетный погынымаш лийын, тынарак погынымаш моло тылзылаштат лиеден.

План срок деч ончыч темалтын

„Карагандауголь“ трест 11 тылзаш планым срок деч ончыч темен. 3.667.448 тонн шӱым лукмо.

йолташын мытарствыжлан мучашым пыштен да большевистский чынлан восторжествоватлашыже позволитлен.

ВЛКСМ ЦК-н руководитель-шамычын пашаштышт тиде возмутительный паша случайный огыл. Нуно Мишакова йолташым травитлымаште ӧрыктарышан тыршымашым да настойчивостьым проявитленыт, тудым тӱрлӧ семын третироватлевыт. Мишакова йолташ нерген пурышо материал-шамычым расследоватлымашке ЦК-н ожнысо секретарьже Вершков Мишакова йолташын разоблачитлыме калык тушман-шамыч дене кылым кучышо еҥым привлекатлен. Привлекатлыме „следователь“ осал тушман улмыжлан шкежат вашке гына разоблачитлалтын. Честный большевик Мишакова йолташым преследоватлымышт д е н е, ВЛКСМ ЦК-н руководительже-шамыч тушман-шамыч верген шуко серьезный политический сигналшамыч дек сонгра лийын кодыныт.

ВЛКСМ ЦК-н бюроштыжо орудоватлыше проходимец-шамыч дек сигнал дене тыге лийын. Осоавиахимын да ЛКСМУ ЦК-н враж е с к и й руководствышт нерген сигнал дене тыге лийын.

Комсомолын Центральный Комитетышкыже пурышо материал ден заявлений-шамычым сайын проверитлымашым, еҥ дек чутко, бережно отношенийым обеспечиватлыше большевистский порядке да пашаеҥын положенийжым шотлыдымо партийный самокритика таче мартенат уке. Кадр-шамыч чын огыл подбиратлалтыныт да воспитатлалтыныт.

ВЛКСМ ЦК-н первый секретарьже Косарев йолташ ЦК-н бюроштыжо чыташ лийдыме обстановкым создаватлен. Тудын кажне шомакше законлан шотлалтын. Шукыж годым бюро член-шамыч, возражатлен огытыл, а сокыр семын, кӱлеш политический да деловой поход деч посна туд ы н предложенийжылан голосоватленыт. Косарев йолташ пытартыш жапыште, чӱчкыдынракак, тудым молан огыт критиковатле манын, вопросым пуэден. Ложный „скромность“ гыч лекше тиде вопрослан ик тыгай ответ гына лийын кертеш: изи критический замечанийланат Косарев йолташын кугун кычкырымашыже, а южо годым вигак расправлятлымыже обстановкышто критикым шараш пеш йӧсӧ улмаш.

Тыгай обстановкышто гына внутрисоюзный демократийын основыжо да самокритик пызыралт кертын. ВЛКСМ ЦК-н бюрожо Чувашийыште областной комсомольский конференцийын решенийжым не законно отменитлымыже да конференцийын делегатше-шамычын разоблачитлыме двурушник-шамычым реабилитироватлымыже дене демократийын нарушатлыме беспримерный случайым допуститлен.

ВЛКСМ ЦК-н руководительже-шамыч да эн первояк Косарев йолташ—„скромность большевикым украшатла“—манме большевистский правилым монденыт, рядовой пашаеҥ-шамычын мненийыштым шотлен огытыл, чӱчкыдынракак нуным третироватленыт. Нуно шкеныштым мнимый „сеҥымашышт“ дене мoктaненыт, сеҥымашшамычын ӱмыл могырыштым, тидын дене кылдалтше ш у ч к ы л ы к ы ш т ы м ужаш политикын тунуктымашым монденыт, вет сеҥымаш-шамычым ояртымаш вредный, ушым колтышо атмосферым шочыкта.

„Ӧршаш уке, зазнайствын да самодовольствын тыгай ушым колтышан атмосферыштыже, парадный манифестаций ден шкемым моктанен кугун кычкырыме атмосферыште, еҥ-шамыч мемнан элын судьбажлан первостепенный значенийым иметлыше, южо существенный факт-шамыч нерген мондат, еҥ-шамыч капиталистический окружений гай, вредительствын у формыжо, мемнан сеҥымашна-шамыч дене кылдалт шогышо шучкылык да моло тыгай неприятный факт-шамычым замечатлымым чарнаш тӱҥалыт“. (Сталин).

Сталин йолташын тиде указанийжым мондаш ик политический деятельын праваже уке. ВЛКСМ ЦК-н руководительже-шамыч, эн первояк Косарев ден Вершков йолташ-шамыч тиде указаний нерген мондeныт.

Партийын Сталинский Центральный Комитетше юбилейный приветствийыште ВЛКСМ ЦК-н допуститлыме серьезный йоҥылыш-шамычым уло письлык дене тӱжвак луктын. Нине йоҥылыш-шамычым беспощадно критиковатлымаш, руководствын нимолан йӧрдымӧ методшо-шамычым решительно разоблачитлымаш — комсомолын чыла ончыкылык пашаштыже пеш кӱлешан условий.

Партийын полшымыж дене комсомол тушман-шамычым кодшыштым мучашыш ш у м е ш разоблачитла, бюрократыш савырныше да массе деч кӱрылтшӧ сановник-шамычлан шке верыштым ончыкта. Ӧршаш уке: ончылно лийшаш конференцийлаште комсомолец-шамычым массе дене кровно кылтал шогышо, калык тушман вашташ кучедалмашеш проверитлыме да калитлалтше, ВЛКСМ ЦК IV пленумын решенийжым мучашыш шумеш шукташ способный руководитель-шамычым сайлат.

„Комсомольская правдан“ 20 ноябрьыште печатлыме ончыл статьяже.

203

Йошкар-Ола чодра завод пеленсе хоровой кружокын активный участницаже Макарова йолташ. Фото М. Чуршуковын.

Кунам тунеммашым огранизоватлат

„Чолга шӱдыр“ колхозышто (Морко район) тунемдыдыме ден шагал тунемше-шамыч ятыр шотлалтыт. Нунылан тунеммашышт школым организоватлыме. Культармеецлан Пахомова йолташым шогалтыме.

Но тиде школ колхоз председатель Иванов да культармеец Пахомован титакышт дене кызытат пашам ышташ тӱҥалын огыл.

Туныкташ тӱҥалашлан Иванов ден Пахомова йолташмыт ӱстел, карандаш, тетрадь, тулеч молымат ямдылаш огытат шоналте.

Комсомольский организаций тидын нерген пеш сай шинча гынат, ситыдымаш-шамычым корандаш, нормальный занятийым организоватлышаш нерген огешат шоналте.

Вишнерский.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

Германский фашистский погромщик-шамычын янлыкланымыштлан пӱтынь тӱня возмущатлалтын

(Кӱчык обзор)

Ноябрьын тӱҥалтышыштыже Парижыште (Франций) германский посольствын пӧртешыже германский посольствын кумышо секретарьже Фонрат ӱмбак покушений лийын. Фонрат пеш чот сусырген. Тиде покушений амал дене германский фашист-шамыч пӱтынь Германий мучко еврейский погромым ыштат.

10 да 11 ноябрьыште пӱтынь Германий мучко массовый погром лийын. Тиде кечылаште Берлин, Мюнхен, Нюрнберг да моло вереат вооруженный фашистский погромщик-шамыч тӱжем дене еврей ешшамычым квартир гыч луктын кышкеныт. Ик Берлинышток 10 тӱжем еврейым арестоватлыме да нуно мучашдымын индыралтыт.

Властьын лукмо антисемистический законжо еврей калыкым посна квартир, деч лишитла. Кызыт фашистский „уполномоченный-шамыч“ квартир еда коштын, „ик леведыш йымалне еврей-шамыч дене пырля илыме ок шу“, манын подписым поген коштыт. Подпись отказатлыше-шамычым погромщик-шамыч „под сомнение“ налыт.

Австрийыште да Судетский областьыште еврейский погром утларак шучкын лийын. Судетский областьын южо олалаштыже погром деч вара ик евреят кодын огыл. Шуко еврей еш-шамыч самоубийстве дене пытат. Шукыштым тюрмалашке петырат. Лейпциг олан уремла ден вокзаллаштыже коштшо еврейлан похожий еҥ-шамычым, ӱдрамаш да йоча-шамычым арестоватлат да издеватлылыт. 12—14 ноябрьыште Берлинысе чыла еврей адвокад, судья да еврей врач-шамычым тюрмалашке петыркалыт.

Данцигыште гитлеровец-шамыч чылт янлыкла осаланат. Еврей-шамычын магазиныштым шалатылыт, пӧртыштым йӱлалтылыт. Цопотышто гитлеровец-шамыч ик чылалан палыме врач-хирургым квартиржe гыч шупшын луктын бензин ден йӱштылтеныт да йӱлалтеныт.

Германий дене оккупироватлыме Мосте лӱман чехословацкий олаштe илыше чыла еврей-шамычым граница гыч Чехословакий мландыш колтеныт. Чехословакийын пограничный властьше беженец-шамычым отказатлен. Тыгеlу тӱжем ден еврей ешшамыч, туштак ӱдрамаш да йоча-шамыч коремлаште, нимогай продуктым налде орланен илат. Нунын коклаште ятыр сусыр да черле-шамыч улыт. Оласе больницат нуным огеш приниматле.

Фашистский погромщик-шамычын янлыкланымыштлан чыла тӱня возмущенный улмыжым ончыкта. Американский газет „Нью-Йорк Таймс“, тугак „Геральд трибюн“ еврейский погром ыштымылан гитлеровец-шамычым пеш чот шудалыт. Тиде шотышто газет-шамыч германский властьым титаклат.

Германский фашист-шамычын янлыкланымышт ваштареш Американыште антифашистский кампаний шарлен. США-н Берлинысе посолжо Вильсон США-ш пӧртылын.

Английыште Дерхемысе горняк-шамычын профсоюз исполкомын 120 тӱжеман членже лӱм ден лукмо резолюцийже английский правительство да германский правительство коклаште улшо отношенийым кӱрлаш требытла. Тиде шотыштак „Общества англо-германской дружбы“ председательже лорд Маунт Темпл постшым кудалтен каен.

Литваште президентым сайлымаш

Литваште президентым сайлымаш лийын. Литва президент 120 еҥган посна выборщик-шамычын погынымашеш сайлалтеш. Литван президентшылан угыч Антанас Семетона сайлалтын. Тудо 120 гыч 118 йӱкым налын.

Международный шахматный турнир

20 ноябрьыште международный шахматный турнирын 10-шо туржо лийын.

Решевский—Ботвинник да Капабланка—Файн партийыштым отложитленыт.

Эйве—Алехин да Керес—Флор партий-шамыч ничья дене пытеныт.

21 ноябрьыште кодшо турлаште отложитлыме партий-шамычым модын пытарыме.

Решевский ден Алехин партийыштым ничьялан ыштеныт.

Тыгак отложитлыме партийыштым Керес—Ботвинник, Капабланка — Файн ничьялан келшеныт.

Решевский дене модмаште Файн ходым шоналташ жапым пытарен да жапым просрочитлен. Улшо правиле почеш сеҥымаш Решевскийлан присуждатлалтеш.

Тыгеракын, 10-шо тур деч вара ончылно Керес ден Файн каят, нунын 6,5 очко гыч уло. Ботвинникын 5 очко да модын пытарыме ик партий, Альехин ден Капабланка—5 очко гыч, Решевский 4,5 очко да модын пытарыме партий, Эйве 3,5 очко да Флор 3 очко.

Ик кечыште 15 экземпляр

Кельмак-сола тӱҥалтыш школышто (Роҥго район) тунемше Киндулкин Иван ик кечыште 15 экземпляр „Рвезе Коммунист“ газетым шарен. Умбакыжат эреак шарен шогаш мутым пуыш. **Ягодаров Наум.**

А. Ярыгин

МОРОЗОВ КОСТИ*

(ОЧЕРК)

Кости конюшно гыч шем ожым вӱден лукто, куштылгын тӧрштен ӧртнӧрыш кӱзен шинче, имне шкак тарваныш. Кости имньым виктарен огыл, имне моштымыжо семын шке каен. Кости ончыкылык илыш нерген шонен. Шинча ончыко йӧратыме ӱдыржын Зоян чурийже толын шогале—тугак мотор, серьезный.

Зоя, Кости семынак, нужна ешеш шочын, Кости дене пырля комсомолыш пурен, тушман ден кучедалын. Ик шыже эрден, 1934 ийыште тракторный курсышто тунемаш тӱҥалын, да шошым отлично тувем пытарен. Первой ийыштак планым утыж ден темен толын, а вара эре кугемден. А кызыт—комбайнер.

— Да, комбайнер! Мыйын йӧратыме ӱдырем,—ушыштыжо Кости шонен.

Трук „ту-у-у!“ шергылте, паровоз Москва велыш чыма, „пыш-пыш-пышпыш“ шикш лектеш, „гылде-голдо-гылде-голдо“ орава мура. Паровоз писын эртен кайыш, а вара адак йомо, лач тудын металлический йӱкшӧ гына мӱндӱр чодра гыч шергылте.

12 километр тораште—границе. Ик гана Кости лагерыш миен. Лагерже границе деч тора огыл улмаш. Бинокль ден границе вес могырыш ончаш верештын.

Вес элын пасужо раш койын. Шӱкшӱ вургеман кресаньык-шамыч шыдаҥын тӱредыныт. Нунын орланымыштым ужын Кости тулгай шокшем шоген. Тӱредше-шамыч коклан-коклан шылыжыштым кучен тарваныде шогеныт. Теве ик ӱдрамаш возо. Очыни, сутка мучко тӱредмыже дене шылыкше корыштен дыр. Тиде жапыште имне кудалтольо, тарантас гыч кужгӱ айдеме волыш, черланышым больницыш наҥгайме олмеш, соль ден лупшаш тӱҥале. Тыгай шучко сӱрет Костийын шӱмжым корштарен.

Кече горизонтеш йомаш тӱҥалын, кужу йолжым шуен пушеҥгевуй-шамычым войгалтара. Оралгаш тӱҥалше пушенге-шамыч эркын тарванылыт. Сӧралын шокта.

— Чу! Мо тугай? Пушеҥгыште айдем. Кости ӧрын кайыш. Ала шинча ондалалтмаш.

Уке. Чын айдем!

— Кӧ туштo? Воло! А то, луем!—Кости наганым руалтен кычкырале.

Айдем волен шуат, костюмжым тӧрлатыш, вара шыргыжале:

— Ну, и вот! Мыйынат пашам пытыш. — Кӱсенже гыч попиросым лукто.

— Шупшын ончо! Костилан шуялтыш.

— Мый ом шупш.—Кости изиш шоналтыш.

— Тый кӧ улат?!—Шыдын йодо.

—Мый манат? А так изиш толашкалем. Кузе тылат манаш. Ну, мастер природной обрисовки,—шыргыжалын палыдыме ойлен.

— Кузе?—Кости эше ик гана йодо.

— Художник! Эх могай сай пӱртӱс! Чудо! Кузе тыгай жапыште илымет ок шу. Кажется, пычкемышалтеш. Каяшат жап.

— Шогалте, изиш мутланена. Да-а художник. Но вет художникыват документ лийшаш.

— А-а документ? Пожалуста, пожалуста, немыч манмыла, бутте!—кӱсенже гыч кагаз-шамычым луктат Костилан пуыш.

Кости документым лудат, ӧрмӧ гай лие.

— Кужеч улат?—Документым ончен йодо.

— Ленинград гыч.

— Вара кузе тыш верештынат?

— „Красная заря“ колхозышто родо тукымем уло да толынам.

Кости шонен: Ленинград гыч молан, именно, тыш границе лишке толын, молан пушеҥге вуйыш сӱретлаш кӱзен? Пеш подозрительный.

— Штабыш!—Кости командоватлен.

— Кузе туге? Мый... Художник,—палыдыме умылдымын ойлен.

— А тушто палена.—Тудлан вашмут шоктен.

— Осторожно! Красноармеец йолташ. Мый тыйым закон ончыкат шогалтем! — Палыдыме шыдын кычкыралын. Шке содор савырнен чодра тӱрыш куржаш тӱҥалын. Но чодраш пурен кертын огыл, лӱймӧ йӱк шергылтат, мланде ӱмбак пурен шинчe, пурла йолжым руалтыш.

Кости ты манмеш кудал миййыш.

— Шке винаматан улат, шкаланет ӧпкӧлӧ,—мане Кости. Имне ӱмбач волышат, шке олмышкыжо кӱзыктен шындыш. Имне штаб велыш кая, почешыже Кости ошкылеш.

Эрлашыжым палэ лие: палыдыме еҥ ик фашистский элын кугу шпионжо улмаш. Тудо пограничный район картым составитлаш тӧчен.

Ныл кече гыч полковой парткомын бюрожо лие. Тиде кече Костин илышыштыже—эн шерганкан, эн пиалан кече: тудым ВКП(б) членын кандидатышкыже пуртеныт.

— Мый,—Кости куанымыж ден ойлен,—Коммунизм ыштымашлан уло вием пыштем!

*) Мучаш. Тӱҥалтышыжым 102 №-што ончо.

Отв. редактор—
К.А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—914. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.